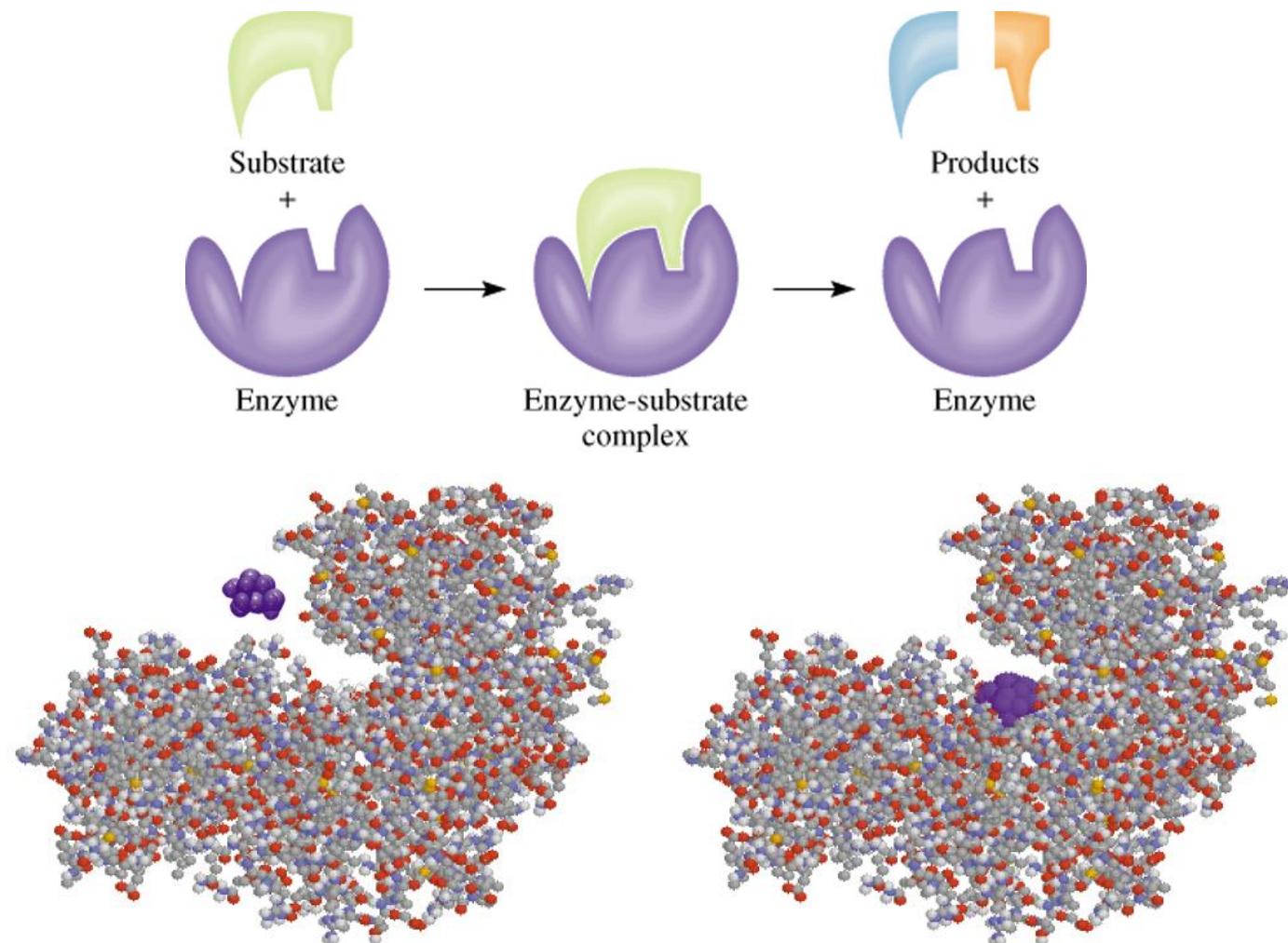

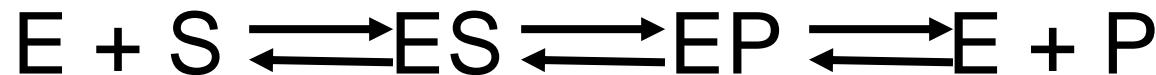
KINETIKA ENZIMSKI KATALISANIH REAKCIJA

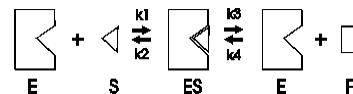
Predavanje 14.

Jednostavna enzimska reakcija

Michaelis i Menten mehanizam delovanja enzima (1913)

E: Enzim

S: Substrat

P: Produkt

ES: enzim-substrat kompleks

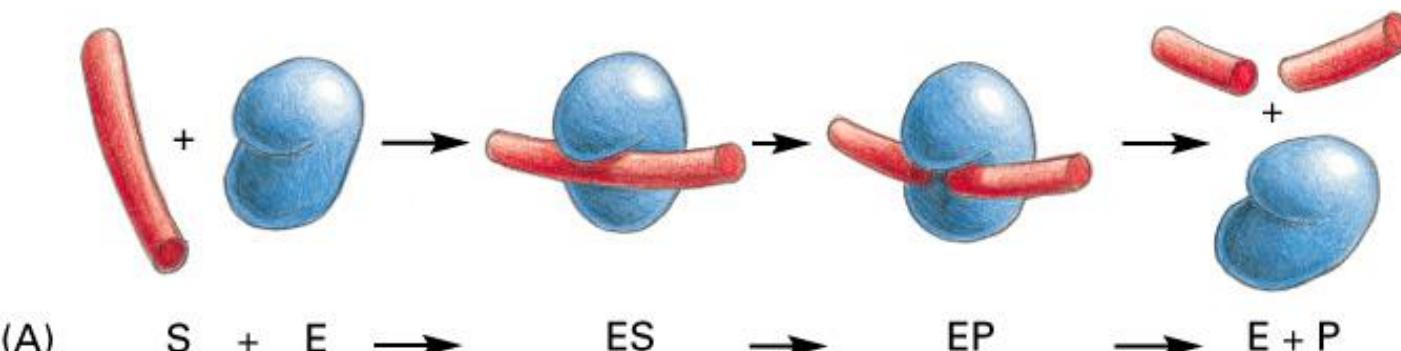
EP: enzim-produkt kompleks

Leonor Michaelis
1875–1949

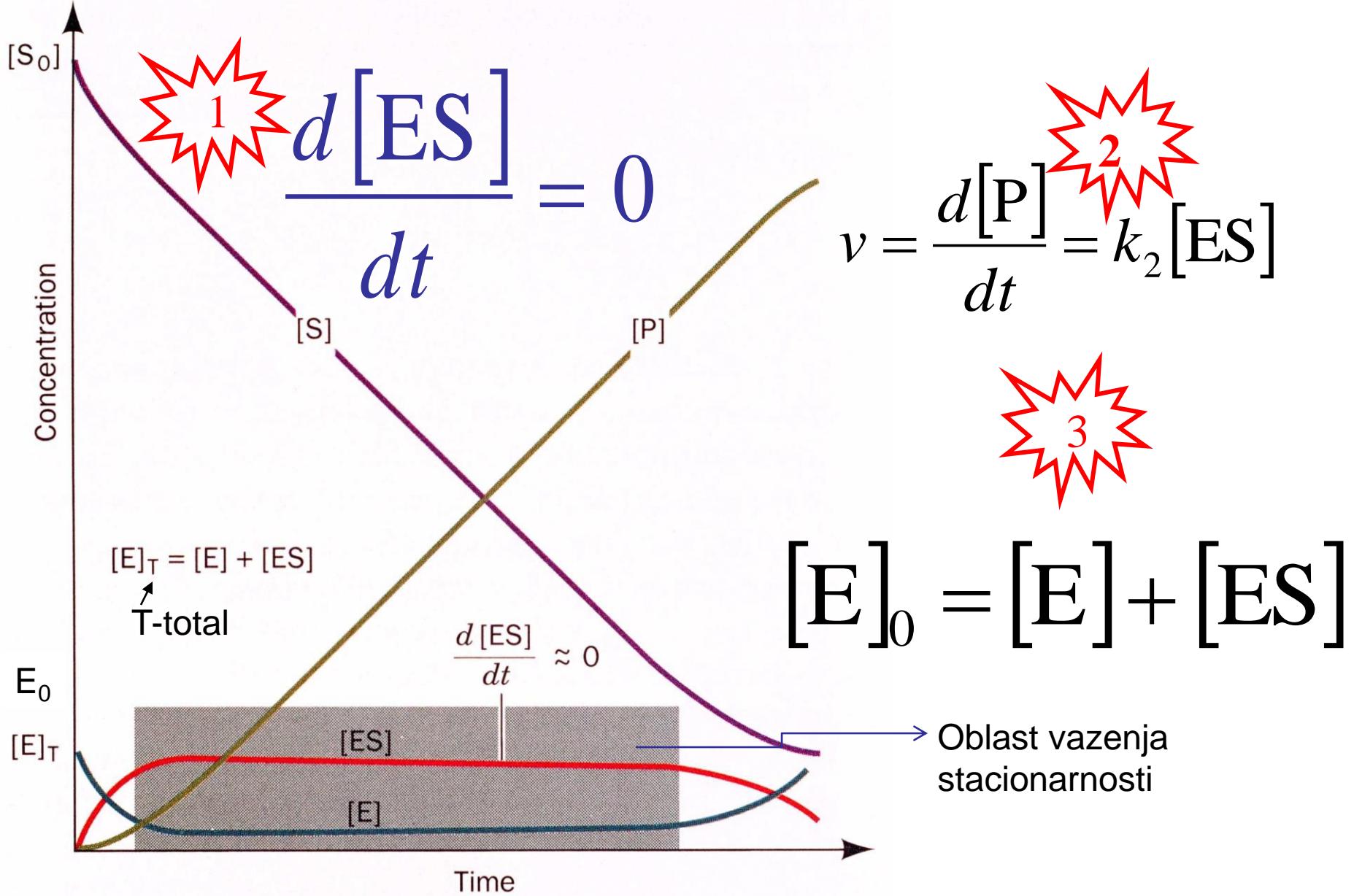

Maud Menten
1879–1960

Primer za raskidanje proteina na manje delove

1,2,3, osnovne prepostavke pri izvodjenju MM kinetike

$$\frac{d[\text{ES}]}{dt} = k_1[\text{E}][\text{S}] - k_{-1}[\text{ES}] - k_2[\text{ES}] = 0$$

$$k_1([\text{E}]_0 - [\text{ES}])[\text{S}] = (k_{-1} + k_2)[\text{ES}]$$

$$[\text{ES}](k_{-1} + k_2 + k_1[\text{S}]) = k_1[\text{E}]_0[\text{S}]$$

$$[\text{ES}] = \frac{[\text{E}]_0[\text{S}]}{K_M + [\text{S}]}$$

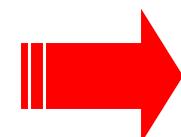
$$K_M = \frac{k_{-1} + k_2}{k_1}$$

$$v = \left(\frac{d[P]}{dt} \right) = k_2 [ES] = \frac{k_2 [E]_0 [S]}{K_M + [S]}$$

$$V_{\max} = k_2 [E]_0$$

$$v = \frac{V_{\max} [S]}{K_M + [S]}$$

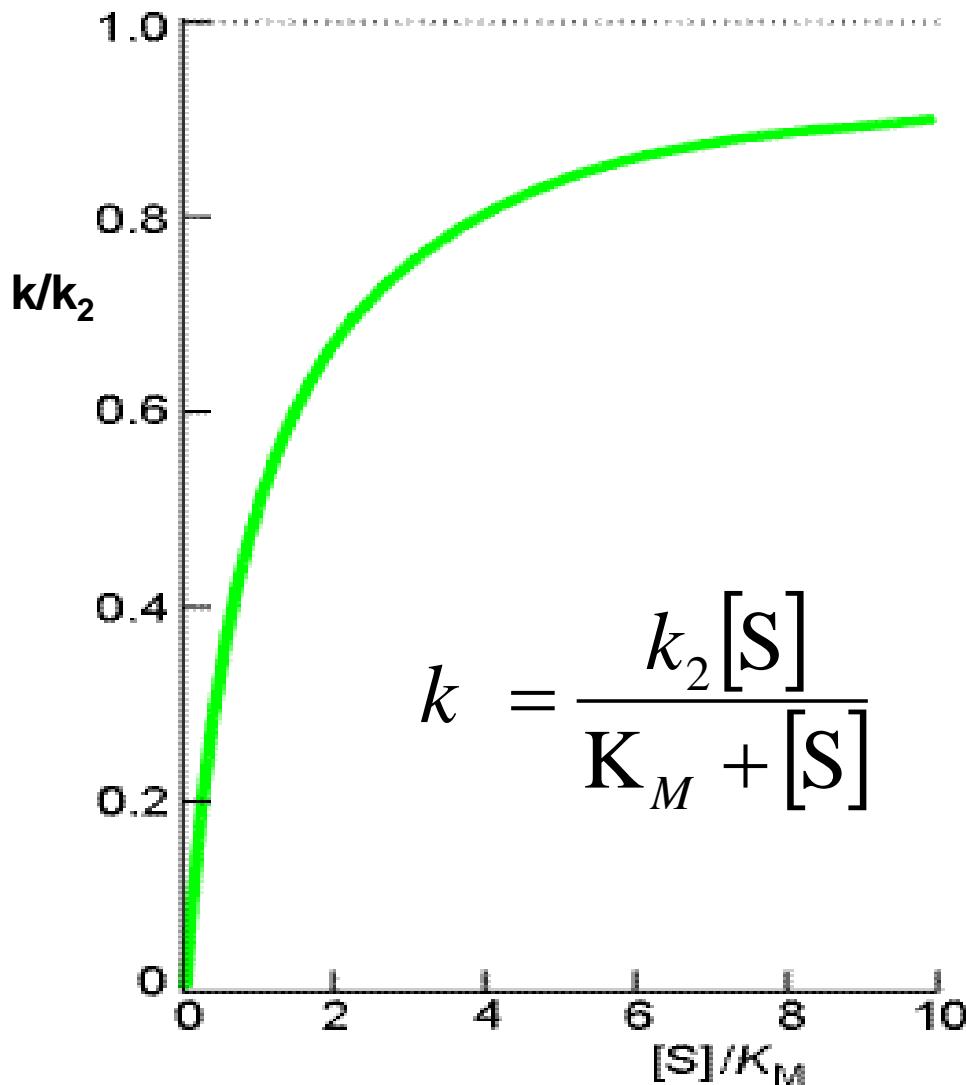
$$\frac{d[P]}{dt} = k_2 [ES] = \frac{k_2 [E]_0 [S]}{K_M + [S]}$$

$$\frac{d[P]}{dt} = k [E]_0$$

$$k = \frac{k_2 [S]}{K_M + [S]}$$

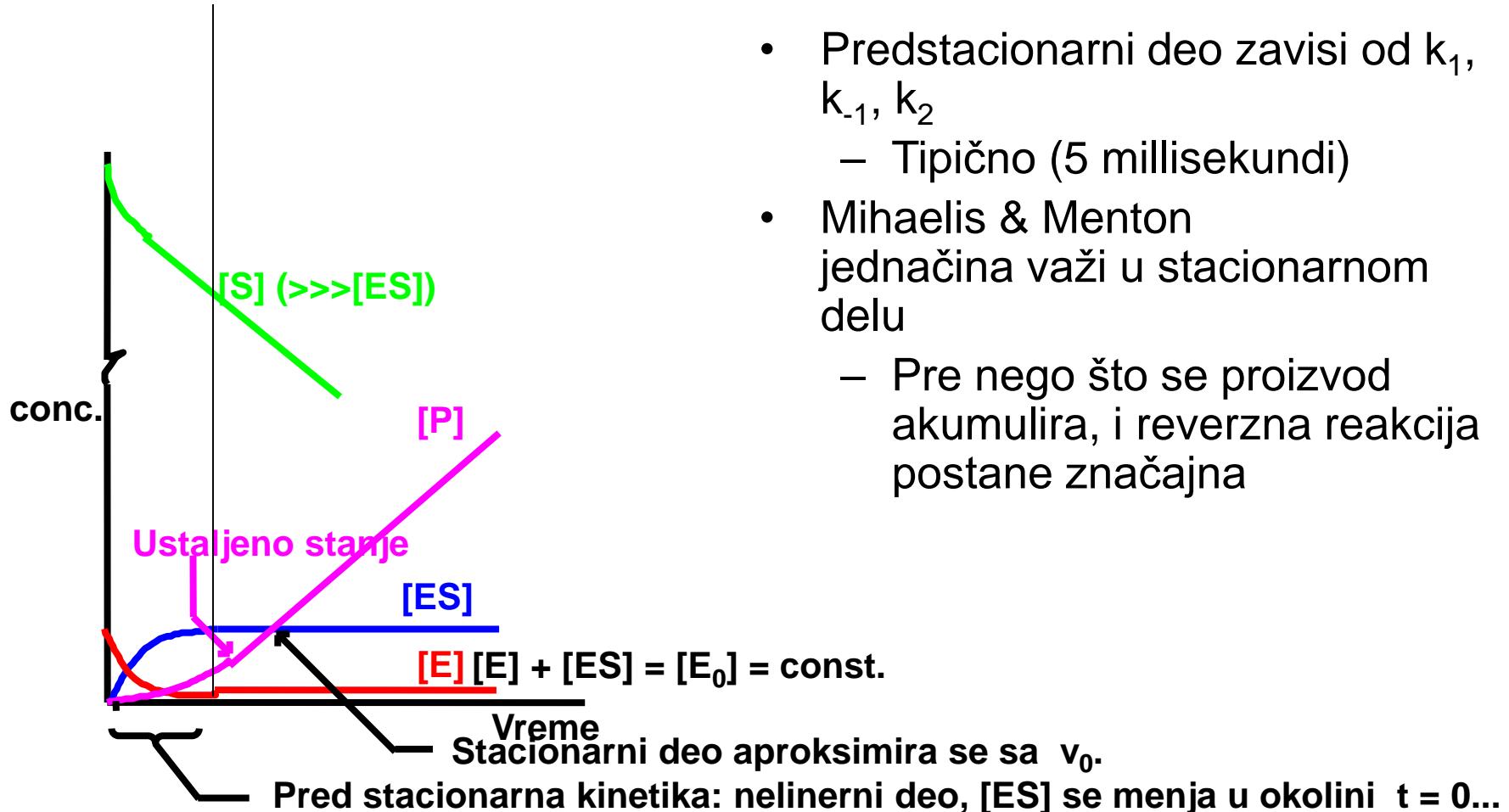
- Ako se uzme da je $d[P]/dt = k [E]_0$ gde je k efektivna (prividna) konstanta brzine
- $k = k_2 [S]/([S] + K_M)$
- Kriva k vs. $[S]$ pokazuje da će se za velike vrednosti $[S]$, k pribлизавати k_2

$$k = \frac{k_2 [S]}{K_M + [S]}$$

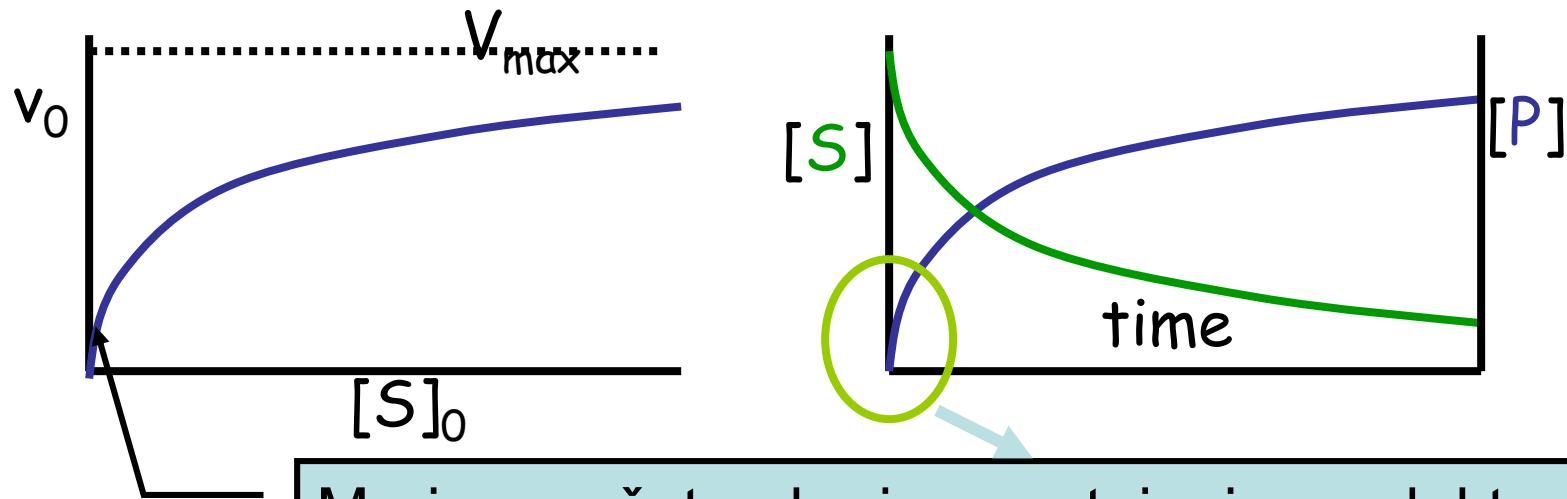
Pred stacionarni i stacionarni režim

(vreme koje prethodi uspostavljanju stacionarnosti)

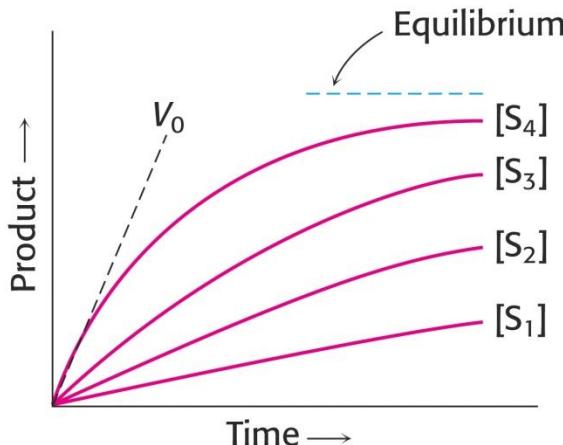

Eksperiment u stacionarnom stanju

Meri se v_0 dok je $[ES]$ konstantno tj u ustaljenom stanju

Meri se početna brzina nastajanja produkta
(ili nestajanja supstrata) za različito $[S]_0$ i crta
grafik $v_0 = f([S]_0)$

Pri različitim početnim
koncentracijama
supstrata menjaće se
svakako brzina nastajanja
proizvoda

Početne brzine se
standardno
odrđuju iz nagiba
tengente u t_0 za
razne $[S]_0$

Interpretacija osnovnih parametra MM kinetike:

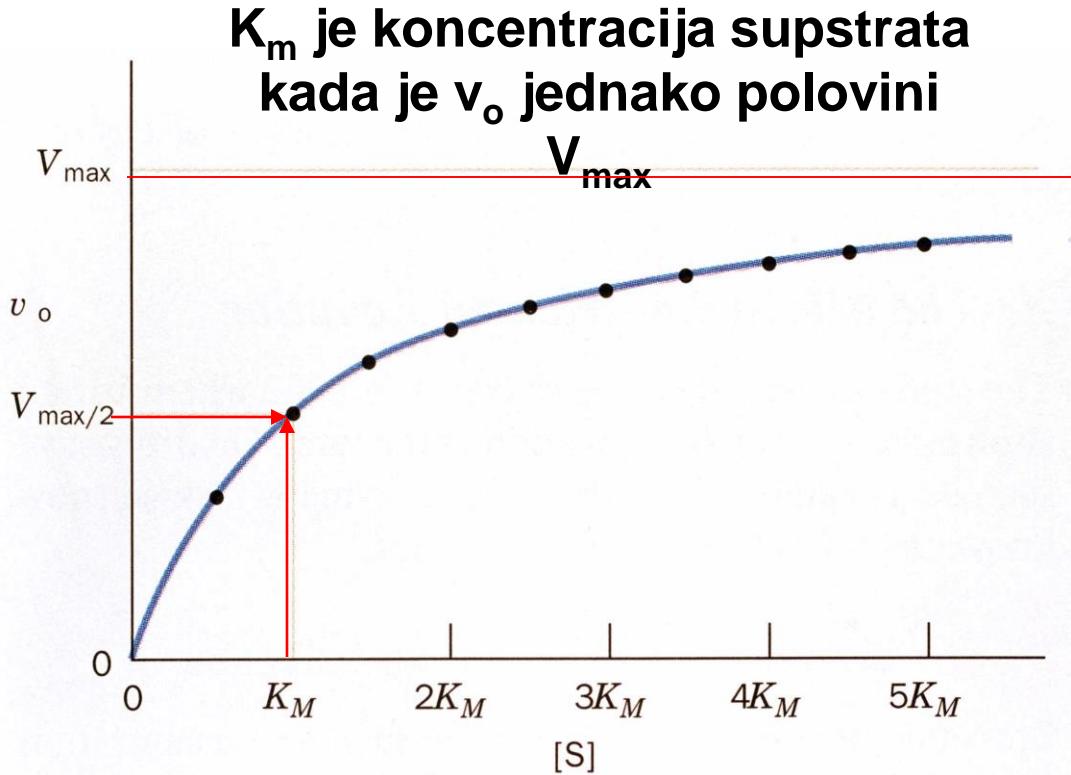
$$v_o = \left(\frac{d[P]}{dt} \right)_{t=0} = k_2[ES] = \frac{k_2[E]_0[S]}{K_M + [S]}$$

v_o je početna brzina

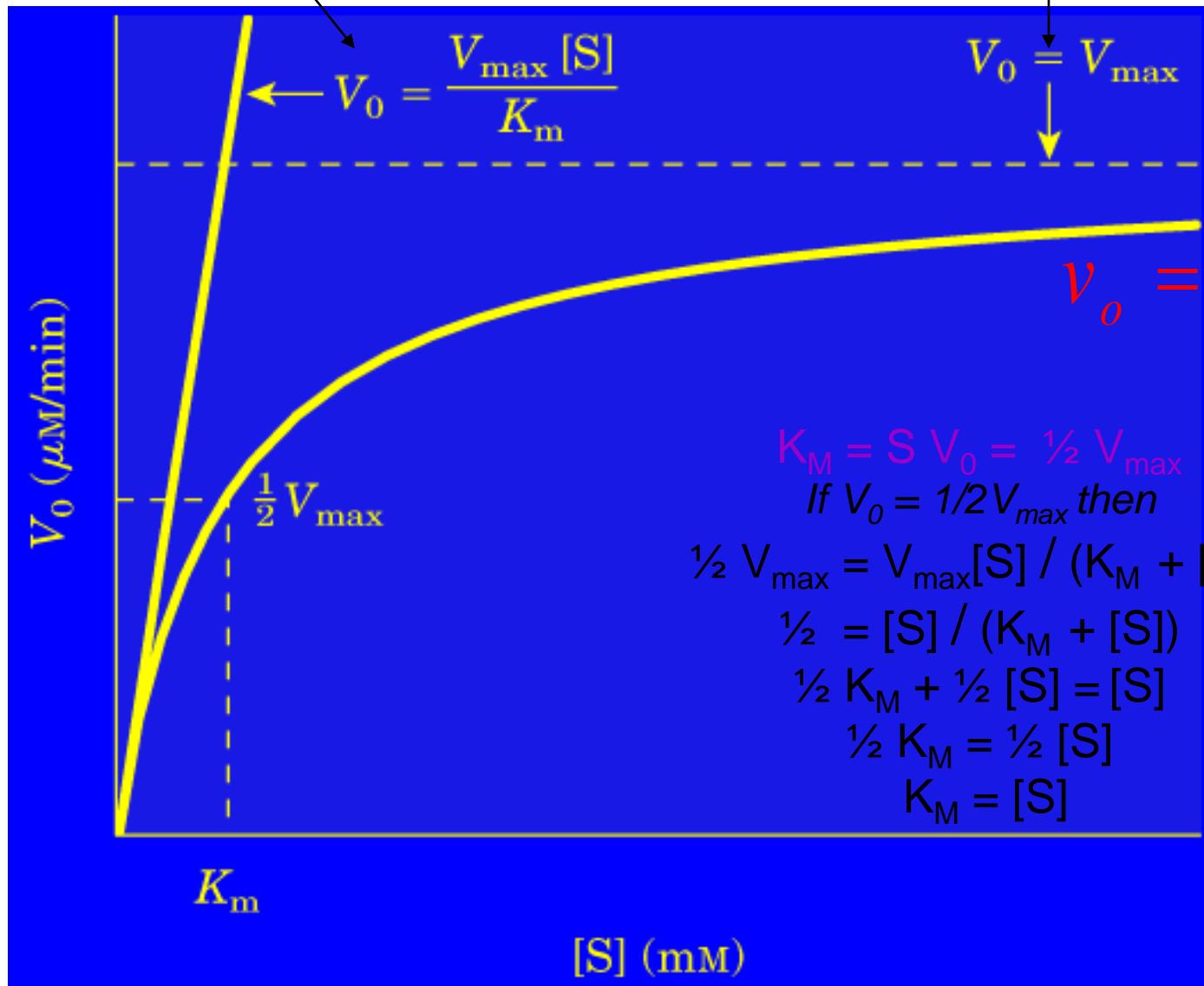
$$V_{max} = k_2[E]_0$$

maksimalna brzina

$$v_o = \frac{V_{max}[S]}{K_M + [S]}$$

Prvi red reakcije u odnosu na S

Multi red reakcije u odnosu na S

$$V_0 = V_{max}$$

$$V_0 =$$

$$\frac{V_{max} [S]}{K_M + [S]}$$

$$K_M = S \quad V_0 = \frac{1}{2} V_{max}$$

If $V_0 = 1/2 V_{max}$ then

$$\frac{1}{2} V_{max} = V_{max} [S] / (K_M + [S])$$

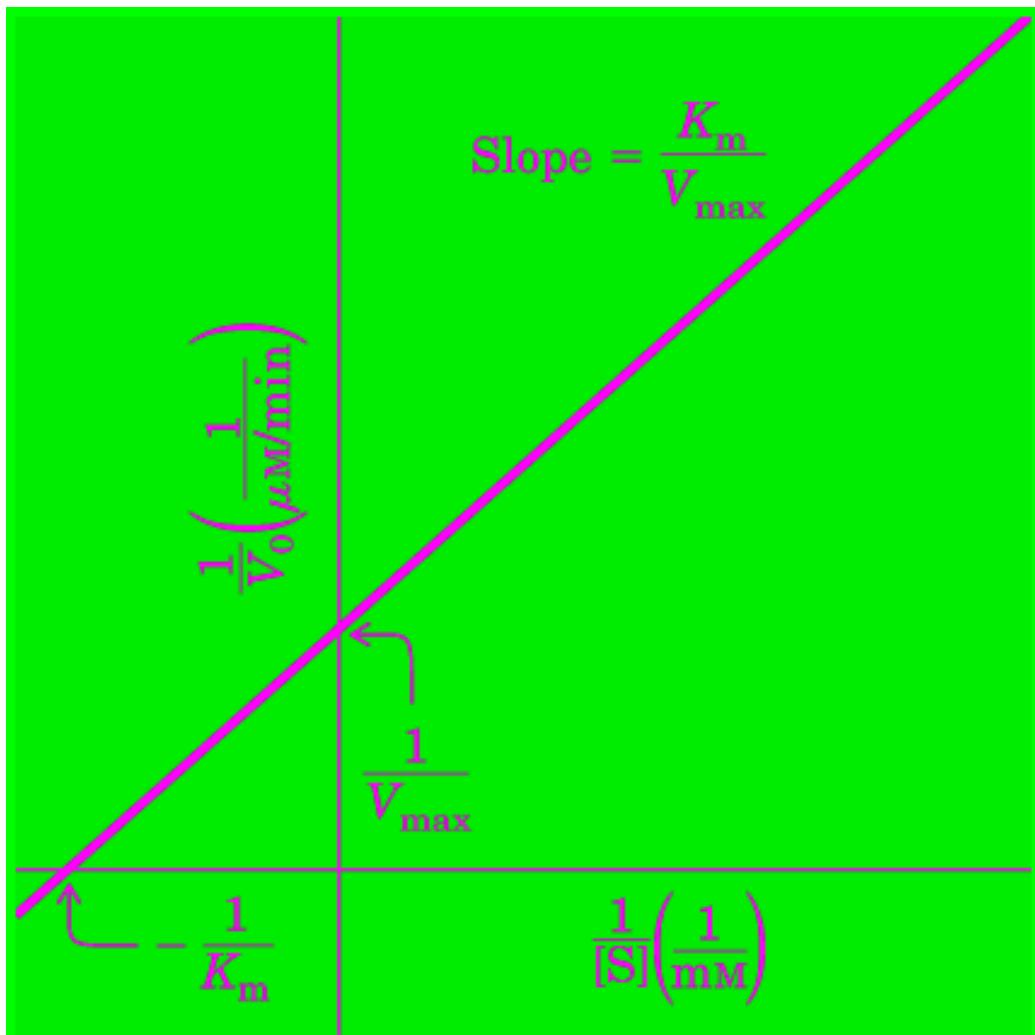
$$\frac{1}{2} = [S] / (K_M + [S])$$

$$\frac{1}{2} K_M + \frac{1}{2} [S] = [S]$$

$$\frac{1}{2} K_M = \frac{1}{2} [S]$$

$$K_M = [S]$$

Linearizacija MM jednačine da bi se lakše odredili parametri enzimske kinetike

$$\frac{1}{V_o} = \left(\frac{K_M}{V_{max}} \right) \frac{1}{[S]} + \frac{1}{V_{max}}$$

K_M -Mihaelisova konstanta

table 8-6

K_m for Some Enzymes and Substrates

Enzyme	Substrate	K_m (mM)
Catalase	H_2O_2	25
Hexokinase (brain)	ATP	0.4
	D-Glucose	0.05
	D-Fructose	1.5
Carbonic anhydrase	HCO_3^-	26
Chymotrypsin	Glycyltyrosinylglycine	108
	<i>N</i> -Benzoyltyrosinamide	2.5
β -Galactosidase	D-Lactose	4.0
Threonine dehydratase	L-Threonine	5.0

Turnover broj, broj ponavljanja, k_{cat}

- broj reakcija koje se dese na svakom aktivnom centru u jedinici vremena, ili broj molekula produkta koji se stvori po jednom aktivnom centru u jedinici vremena
- Turn over broj predstavlja formiranje produkta pri visokoj koncentraciji substrata.
- $k_{cat} = V_{max}/E_0$ ($V_{max} = k_2 \times E_0$)
 - $k_{cat} = k_2$ za Mihaelis-Menten ovu kinetiku
 - biće znatno kompleksnije za složenije mehanizme

Turnover broj, k_{cat}

table 8–7

Enzyme	Substrate	$k_{\text{cat}} (\text{s}^{-1})$
Catalase	H_2O_2	40,000,000
Carbonic anhydrase	HCO_3^-	400,000
Acetylcholinesterase	Acetylcholine	14,000
β -Lactamase	Benzylpenicillin	2,000
Fumarase	Fumarate	800
RecA protein (an ATPase)	ATP	0.4

Katalitička efikasnost: k_{cat}/K_M

Za Mihaelis –Mentonovu kinetiku $k_2 = k_{\text{cat}}$

Kada je $[S] \ll K_M$, (nema puno produkta)

$$v_o \approx \frac{k_2}{K_M} [E]_0 [S] \approx \frac{k_{\text{cat}}}{K_M} [E]_0 [S]$$

k_{cat}/K_M je konstanta brzine reakcije drugog reda i približno je mera katalitičke efikasnosti

Katalitička efikasnost: $\varepsilon = k_{\text{cat}}/K_M$

$k_{\text{cat}}/K_M = k_2/K_M = k_1 k_2 / (k_{-1} + k_2)$

za $k_2 \gg k_{-1}$ maksimalna vrednost $\varepsilon = k_{\text{cat}}/K_M = k_1$

Ukoliko je k_1 brzo, brzina reakcije je odredjena difuzijom S i E

table 8-8

Enzymes for Which k_{cat}/K_m Is Close to the Diffusion-Controlled Limit (10^8 to $10^9 M^{-1}s^{-1}$)

Enzyme	Substrate	k_{cat} (s^{-1})	K_m (M)	k_{cat}/K_m ($M^{-1}s^{-1}$)
Acetylcholinesterase	Acetylcholine	1.4×10^4	9×10^{-5}	1.6×10^8
Carbonic anhydrase	CO_2	1×10^6	1.2×10^{-2}	8.3×10^7
	HCO_3^-	4×10^5	2.6×10^{-2}	1.5×10^7
Catalase	H_2O_2	4×10^7	1.1	4×10^7
Crotonase	Crotonyl-CoA	5.7×10^3	2×10^{-5}	2.8×10^8
Fumarase	Fumarate	8×10^2	5×10^{-6}	1.6×10^8
	Malate	9×10^2	2.5×10^{-5}	3.6×10^7
β -Lactamase	Benzylpenicillin	2.0×10^3	2×10^{-5}	1×10^8
Triose phosphate isomerase	Glyceraldehyde 3-phosphate	4.3×10^3	4.7×10^{-4}	2.4×10^8

Šta je katalitička perfekcija?

Kada je $k_2 \gg k_{-1}$ ili odnos $\frac{k_1 k_2}{k_{-1} + k_2}$ maksimalan

Tada je $\frac{k_{cat}}{K_M} = k_1$ Svaki supstrat koji se našao na enzimu je reagovao.

Reakcija je samo difuziono kontrolisana, brzina difuzije je 10^8 to $10^9 \text{ M}^{-1}\text{s}^{-1}$. Enzim toliko snižava energiju aktivacije za reakciju da svaki susret supstrata sa aktivnim centrom dovodi do reakcije.

INHIBICIJA

Inhibitor je supstanca koja se vezuje za enzim i smanjuje konverziju u produkat. Jačina ove veze se definiše konstantom stabilnosti, koja u slučaju direktnе veze sa aktivnim centrom enzima može da se prikaže na sledeći način:

$$K_I = \frac{[E][I]}{[EI]}$$

u prisustvu inhibitora I dalje važi MM kinetika. Merene konstante K_M i V_{max} su sada prividne (složene) konstante.

Kinetika inhibicije

- Inhibitori- substance koje utiču na aktivnost enzima
 - Utiču na vezivanje supstrata
 - Menjaju turnover broj, brzinu katalitičke reakcije
- reverzibilni inhibitori interaguju sa nekovalentnim vezama
- ireverzibilni inhibitori se vezuju jakim kovalentnim vezama za enzim

Konkurentska inhibicija

Konkurentska inhibicija, inhibitor se vezuje na isti centar kao supstrat, onemogućava supstrat da reaguje, smanjuje broj mesta na kojima se supstrat vezuje.

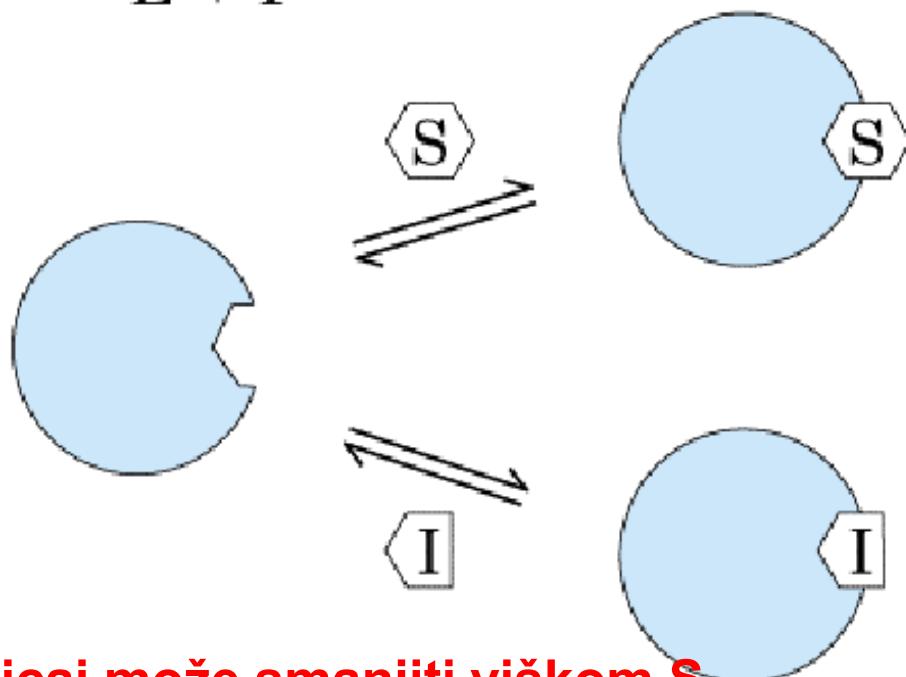
Konkurentska
+

I

$$\downarrow K_I$$

EI

$$K_I = \frac{[E][I]}{[EI]}$$

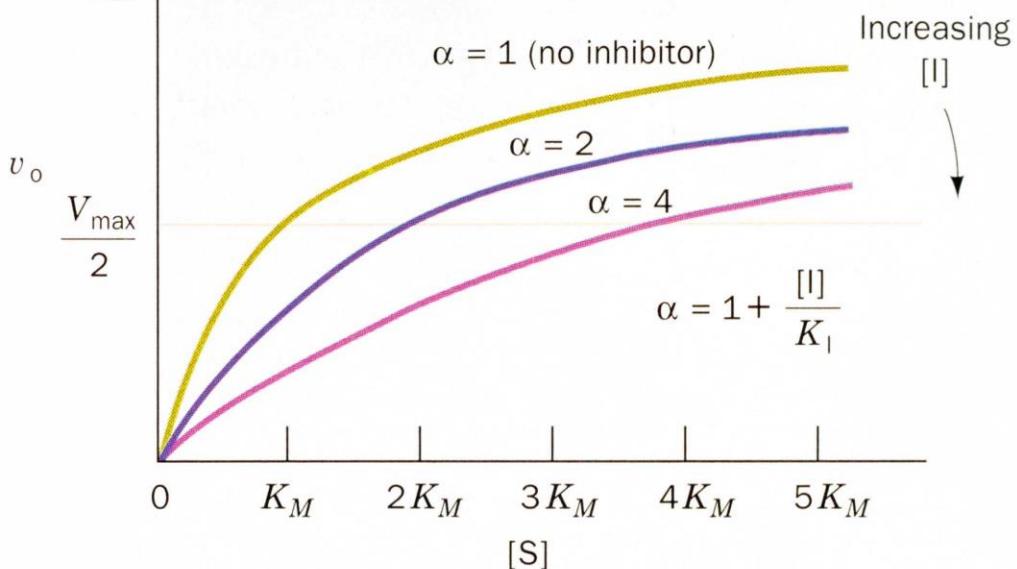

I se vezuje na istim mestima ali se uticaj može smanjiti viškom S

- Ne utiče na V_{max}
- prividna K_M (αK_M) će rasti sa porastom koncentracije inhibitora.

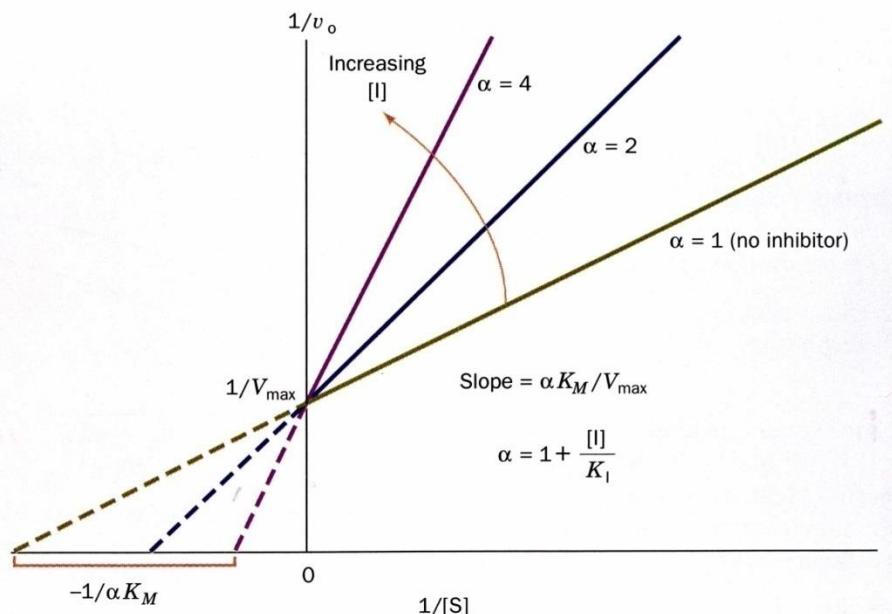
Konkurentska inhibicija

$$K_I = \frac{[E][I]}{[EI]}$$

$$v_o = \frac{V_{max} [S]}{\alpha K_M + [S]}$$

$$\alpha = \left(1 + \frac{[I]}{K_I} \right)$$

$$\frac{1}{v_o} = \left(\frac{\alpha K_M}{V_{max}} \right) \frac{1}{S} + \frac{1}{V_{max}}$$

Nekonkurentska inhibicija (uncompetitive inhibition)

Inhibitor se vezuje nakon vezivanja supstrata na centar koji nije aktivni centar

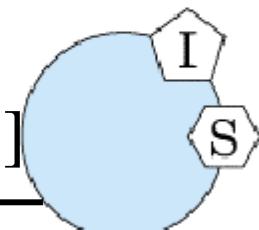
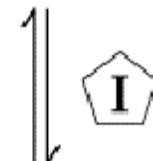
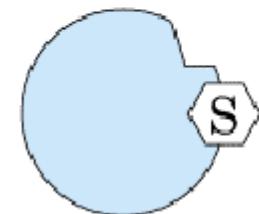
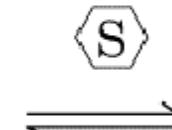
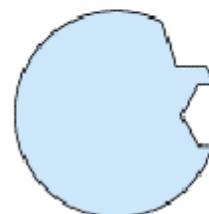

+

I

$$\Downarrow K_I'$$

ESI

Inhibitor se vezuje samo na ES kompleks

I sprečava formiranje produkta,

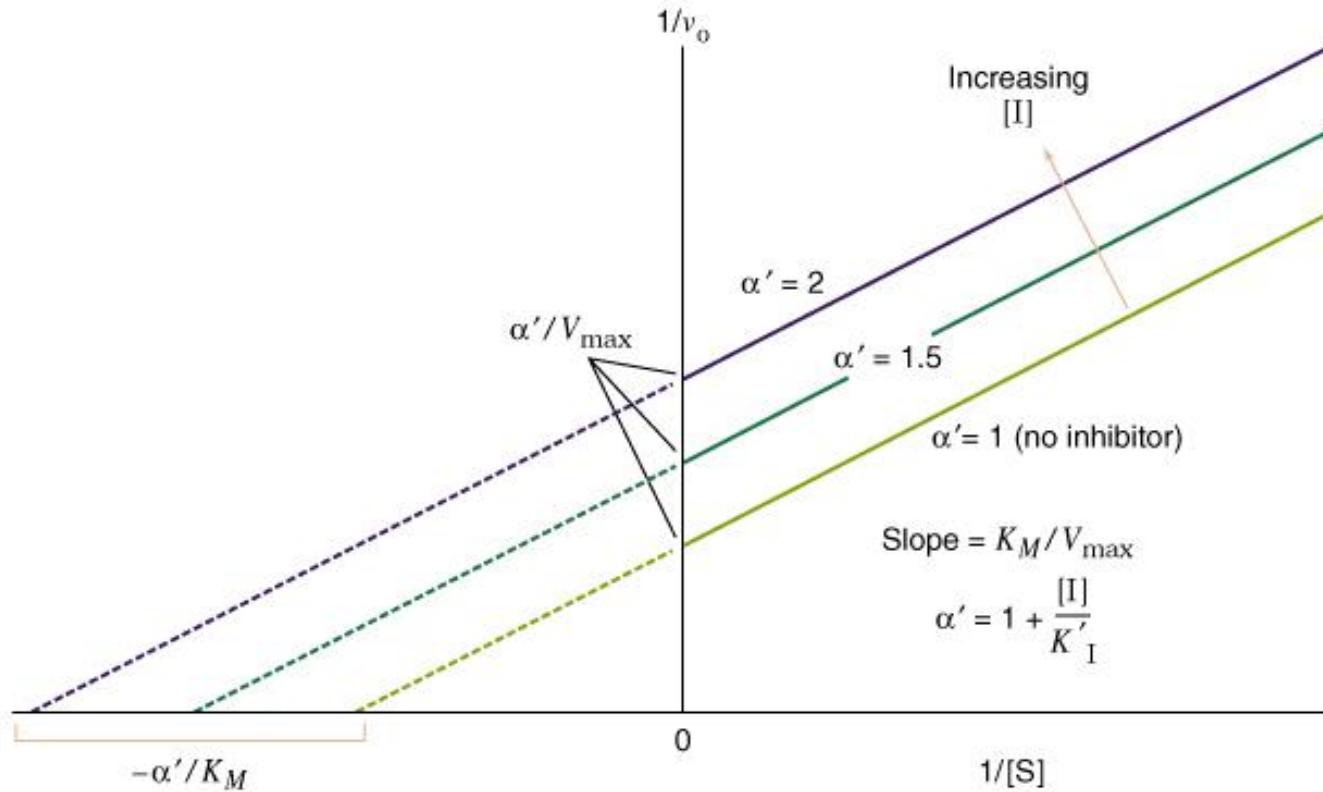
- V_{max} opada i
- K_M opada u istom iznosu

$$\alpha' = \left(1 + \frac{[I]}{K_I} \right)$$

$$v_o = \frac{V_{max} [S]}{K_M + \alpha' [S]} = \frac{(V_{max} / \alpha') [S]}{K_M / \alpha' + [S]}$$

Nekonkurentska inhibicija

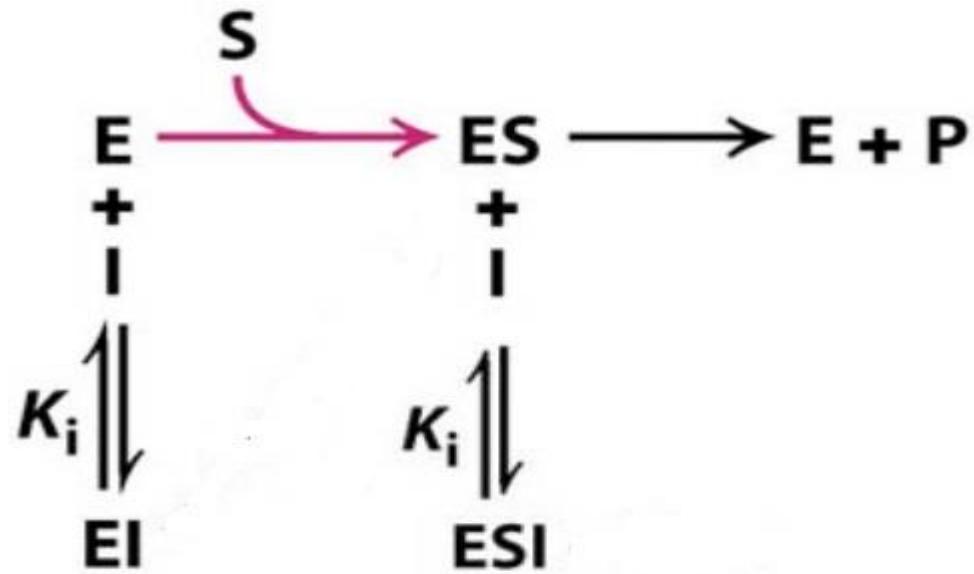
$$\frac{1}{v_o} = \left(\frac{K_M}{V_{\max}} \right) \frac{1}{S} + \frac{\alpha'}{V_{\max}}$$

Mešovita inhibicija

Inhibitor se vezuje blokirajući i E i ES;

- utiče na oba faktora V_{max} i K_M ali ne uvek.

$$v_0 = \frac{V_{max} [S]}{\alpha K_M + \alpha' [S]} = \frac{(V_{max} / \alpha') [S]}{\alpha K_M / \alpha' + [S]}$$

$$K_I = \frac{[E][I]}{[EI]}$$

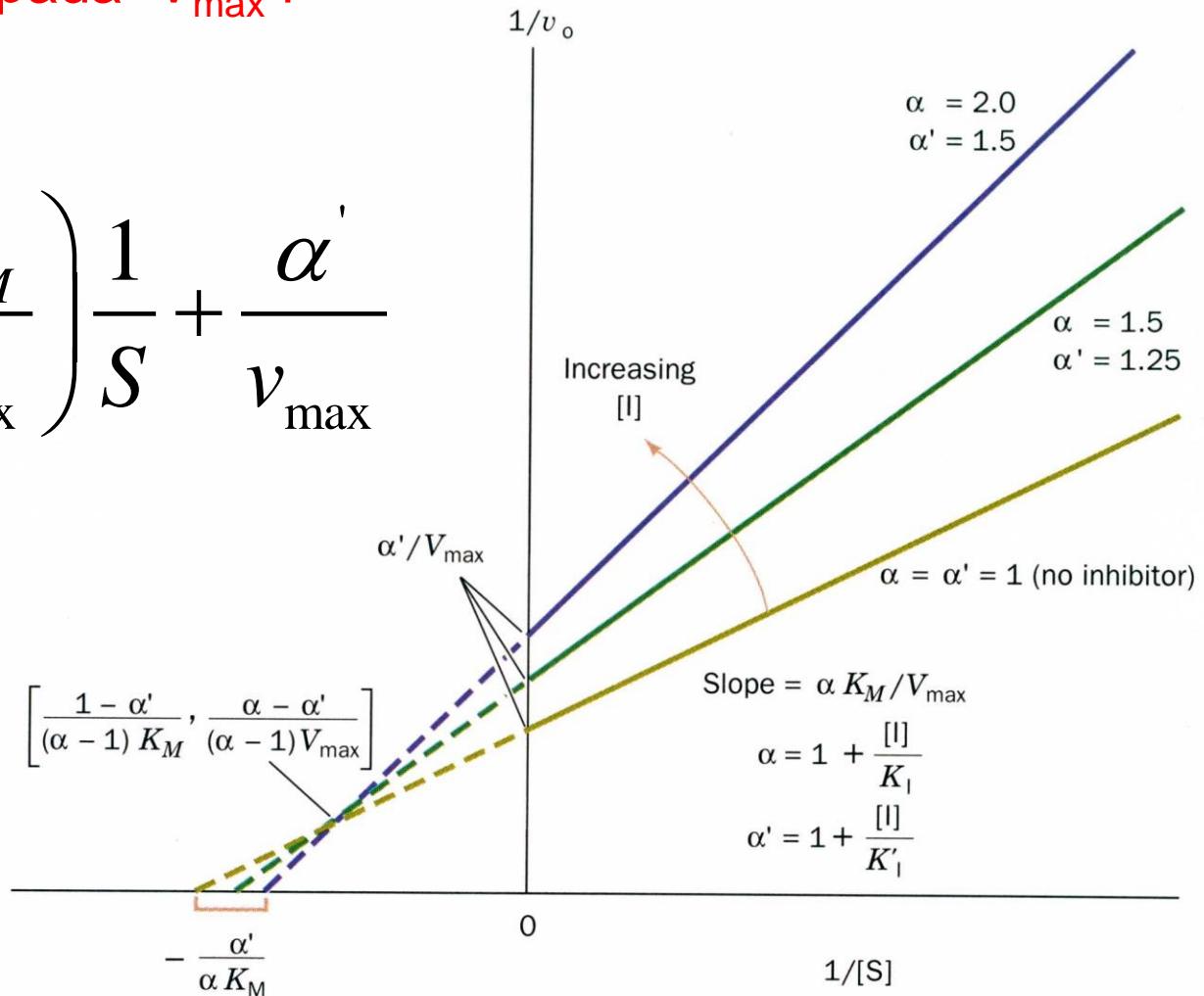
$$K'_I = \frac{[ES][I]}{[ESI]}$$

• Sa porastom $[I]$ opada V_{max} i raste K_M .

$$\frac{1}{v_o} = \left(\frac{\alpha K_M}{\alpha' v_{max}} \right) \frac{1}{S} + \frac{\alpha'}{v_{max}}$$

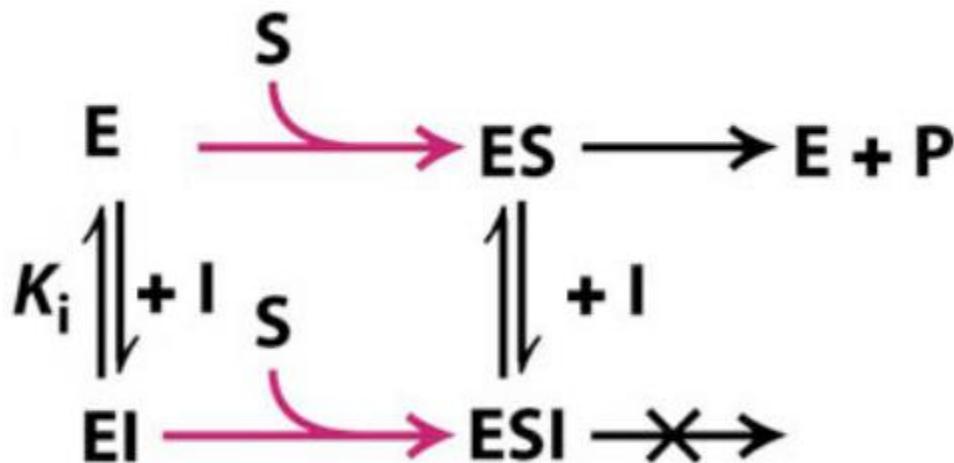
$$\alpha = \left(1 + \frac{[I]}{K_I} \right)$$

$$\alpha' = \left(1 + \frac{[I]}{K'_I} \right)$$

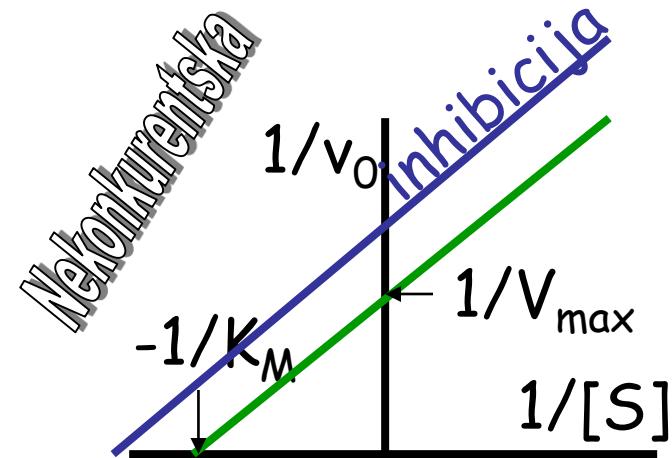
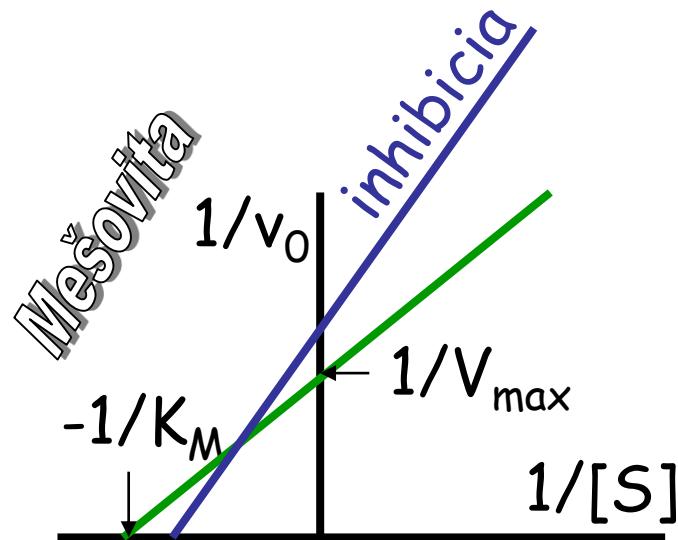
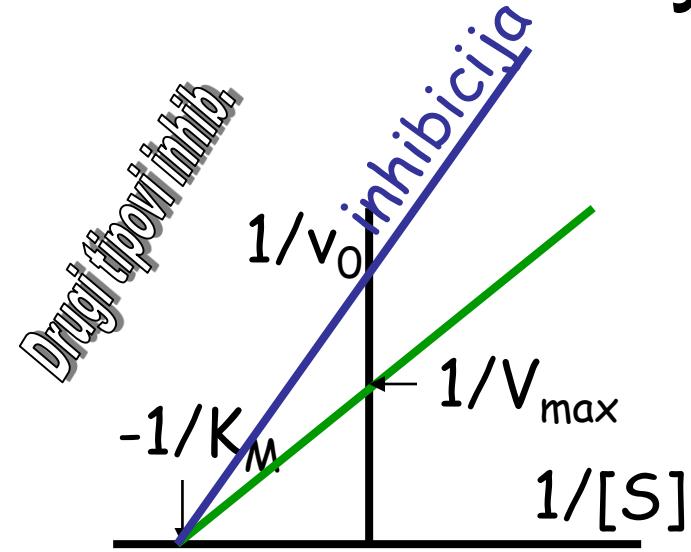
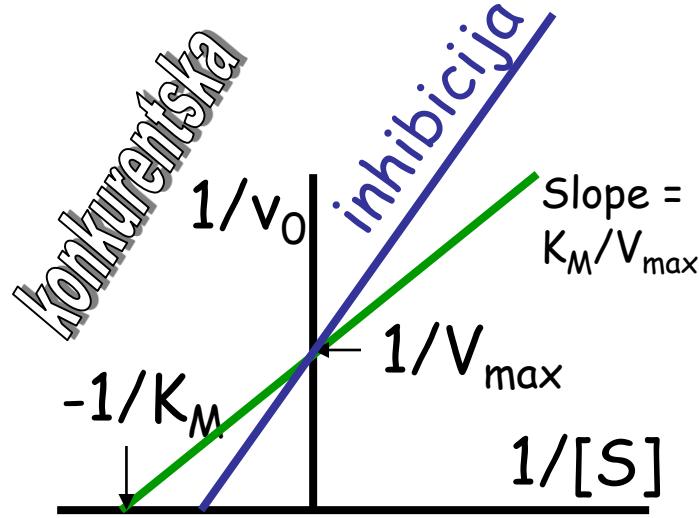
Ne-kompetitivna inhibicija - drugi tipovi inhibicije, (non-competitive)

Nekonkurentska inhibicija, slučaj u kome se inhibitor vezuje potpuno nezavisno od supstrata. U tom slučaju njegovo vezivanje ne utiče na K_M , ali može da smanjuje V_{max} ,

Supstrat može da se veže direktno na E ali i na EI.
Inhibitor može da se veže i na E in ES.
Iz ESI ne dolazi do gradjenja produkta zbog konformacionih promena izazvanih inhibitorom

Types of inhibition - Summary

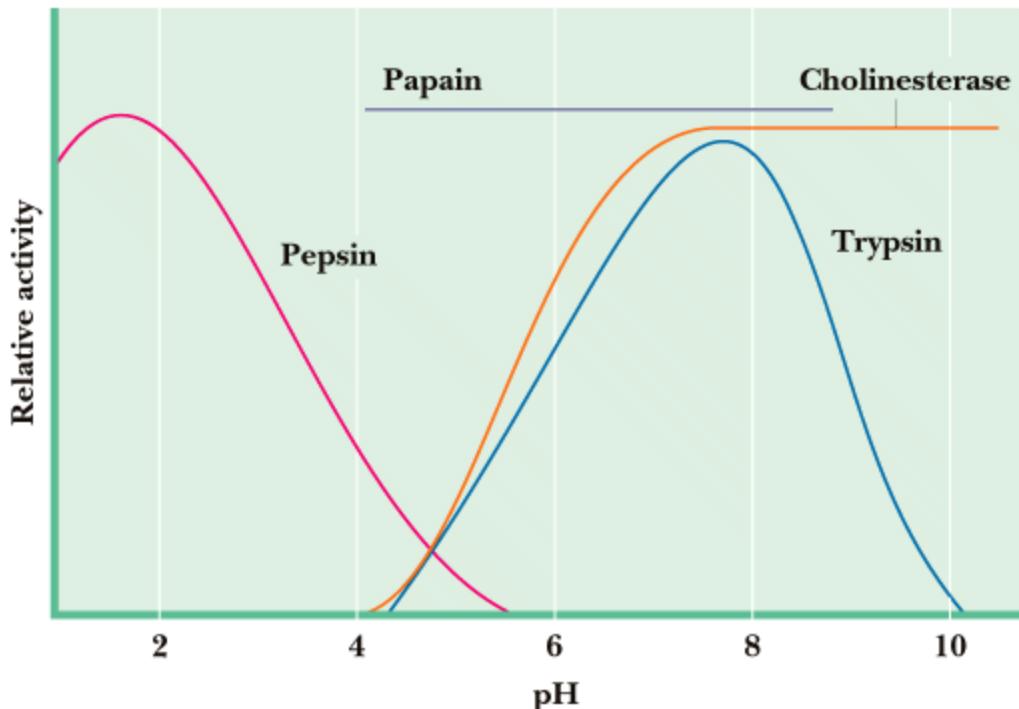
Uticaj inhibicije na parametre Mihelis Mentenove jednačine

Tip inhibicije	V_{\max}^{priv}	K_M^{priv}
Bez inhibicije	V_{\max}	K_M
konkurentska	V_{\max}	αK_M
nekonkurentska	V_{\max} / α'	K_M / α'
mešovita	V_{\max} / α'	$\alpha K_M / \alpha'$

UTICAJ pH

Aktivnost enzima zavisi od pH sredine, za svaki enzim postoji specifična zavisnost od pH sredine.

pH koji odgovara maksimalnoj brzini reakcije je poznat kao optimalni pH.

Uticaj pH je prvi vrlo malim ili pri vrlo velikim vrednostima ireverzibilan jer u tim uslovima dolazi do narušavanja tercijerne strukture proteina.

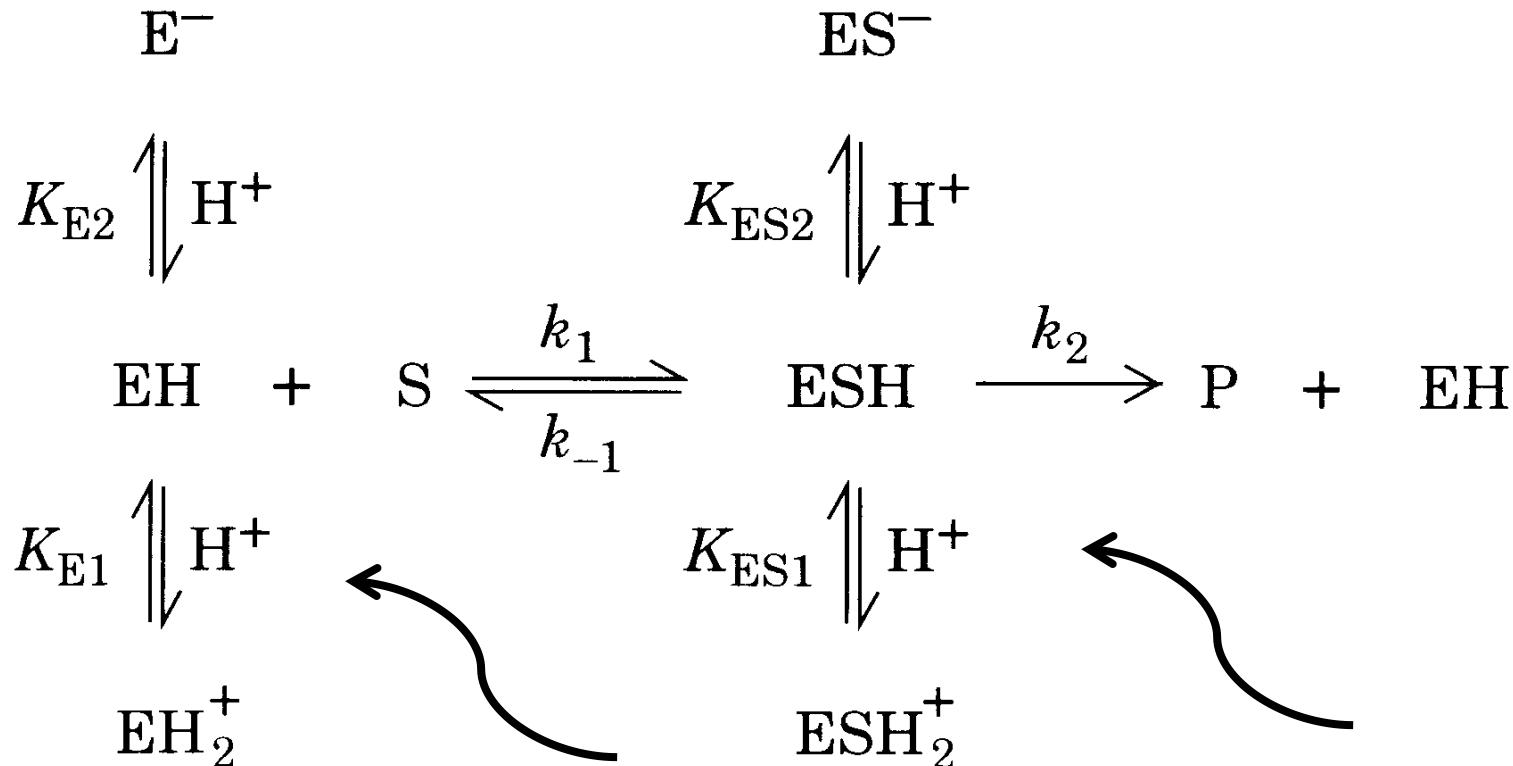
Reverzibilne promene će se dogadjati u oblastima gde se pH ne razlikuje mnogo od optimalnog pH.

Optimum pH of Some Enzymes

Enzyme	Optimum pH
Pepsin	1.5
Catalase	7.6
Trypsin	7.7
Fumarase	7.8
Ribonuclease	7.8
Arginase	9.7

Uticaj pH na kinetičke parametre

Protonovanje i deprotonovanje EH i ESH ne pogoduje stvaranju P. Zato za svaki enzim postoji optimalni pH u zavisnosti od odgovarajućih kiselinskih K

$$K_b = \frac{[\text{EH}][\text{H}^+]}{[\text{EH}_2^+]}; \quad K_a = \frac{[\text{E}^-][\text{H}^+]}{[\text{EH}]}$$

$$K_{bx} = \frac{[\text{ESH}][\text{H}^+]}{[\text{ESH}_2^+]}; \quad K_{ax} = \frac{[\text{ES}^-][\text{H}^+]}{[\text{ESH}]}$$

$$E_o = [EH] + [E^-] + [EH_2^+] + [ESH] + [ES^-] + [ESH_2^+]$$

Koncentracija odredjene forme enzima će zavisiti od pH sredine

(E^- , EH_2^+ , se izraze preko K_a i K_b a ES^- i ESH_2^+ preko K_{ax} i K_{bx} u izrazu za E_0)

$$E_o = [EH] \left[1 + \frac{[H^+]}{K_b} + \frac{K_a}{[H^+]} \right] + [ESH] \left[1 + \frac{[H^+]}{K_{bx}} + \frac{K_{ax}}{[H^+]} \right]$$

$$\frac{d[[ESH]]}{dt} = 0$$

Stacionarno stanje
Po ESH

$$= - (k_{-1} + k_2)[ESH] + k_1[EH][S]$$

Slično kao kod obične MM kinetike, koncentracija preostalog enzima EH se izrazi preko EH_0 i EHS. Izračunata EHS (iz stacionarnog stanja) se uvrsti u izraz za brzinu procesa:

$$v = \frac{k_2[E_0][S]}{K_m(1 + K_a/[H]^+ + [H^+]/K_b) + [S](1 + K_{ax}/[H^+] + [H^+]/K_{bx})}$$

Za veliko S

$$v = \frac{k_2[E_0][S]}{[S](1 + K_{ax}/[H^+] + [H^+]/K_{bx})}$$

Za malo S

$$v = \frac{k_2[E_0][S]}{K_m(1 + K_a/[H]^+ + [H^+]/K_b)}$$

Primer : Merenje brzine pri malim [S] na raznim pH može da objasni zavisnost brzine od pH:

Visoka $[H^+]$ odnosno malo pH

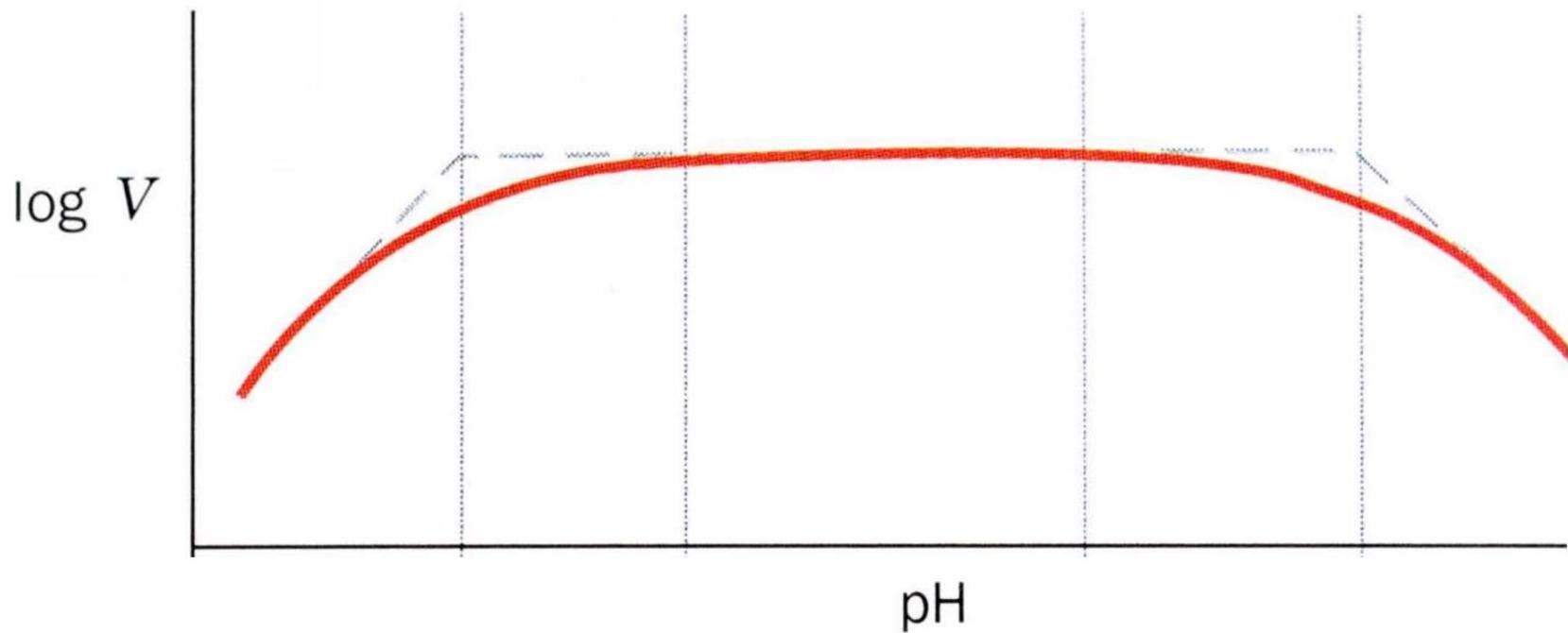
$$v = \frac{k_2[E_0][S]}{K_m[H^+]/K_b}; \log v = const - \log[H^+]$$
$$= const + pH$$

Srednje kiselosti

$$v = \frac{k_2[E_0][S]}{K_m}; \log v \text{ ne zavisi od } pH$$

Niska $[H^+]$ odnosno visko pH

$$v = \frac{k_2[E_0][S]}{K_m(K_a/[H]^+)}; \log v = const - pH$$

Izraz za brzinu se može svesti na Standardni oblik MM kinetike:

$$K'_M = K_M \frac{\left[1 + \frac{[H^+]}{K_b} + \frac{K_a}{[H^+]} \right]}{\left[1 + \frac{[H^+]}{K_{bX}} + \frac{K_{ax} X}{[H^+]} \right]}$$

Delenjem sa izrazom pored S u imeniocu mogu se definisati prividna K'_m i V'_max koje takodje imaju pH zavisnost

$$V'_max = V_{max} \frac{1}{\left[1 + \frac{[H^+]}{K_{bX}} + \frac{K_{ax} X}{[H^+]} \right]}$$

V_{max} i K_M su konstante aktivne forme enzima

$$v = \frac{V'_{max} [S]}{K'_M + [S]}$$

Temperaturska zavisnost enzimski katalisanih reakcija

(odredjena je T zavisnošću k_{-1} , k_1 i k_2)

$$v = \frac{V_{\max} [S]}{K_M + [S]}$$

$$K_M = \frac{k_{-1} + k_2}{k_1}$$

$$V_{\max} = k_2 [E_o]$$

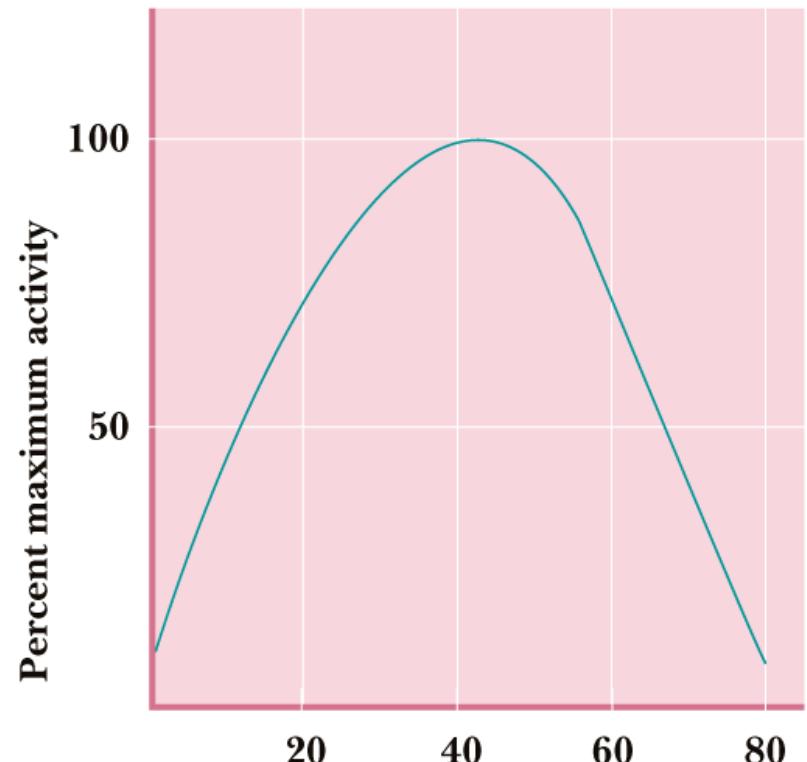
Ako je S malo

$$v = \frac{k_2 k_1 [E_o] [S]}{(k_{-1} + k_2)}$$

Slučaj 1. $k_2 \gg k_1$

$$v = k_1 [E_o] [S]$$

Energija aktivacije odredjena sa k_1 formiranja kompleksa ES

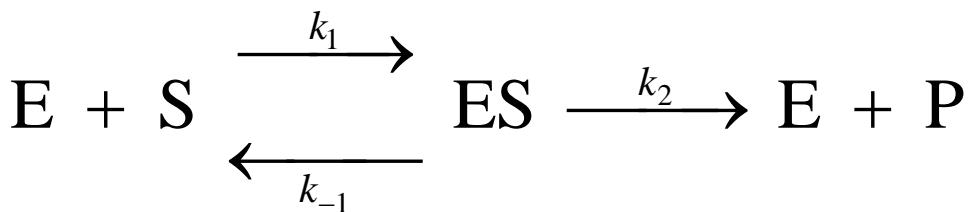

Slučaj 2. $k_{-1} \gg k_2$

$$v = \frac{k_2 k_1 [E_o] [S]}{k_{-1}} \quad \frac{k_2 k_1}{k_{-1}}$$

Energija aktivacije
 $E = E_1 + E_2 - E_{-1}$

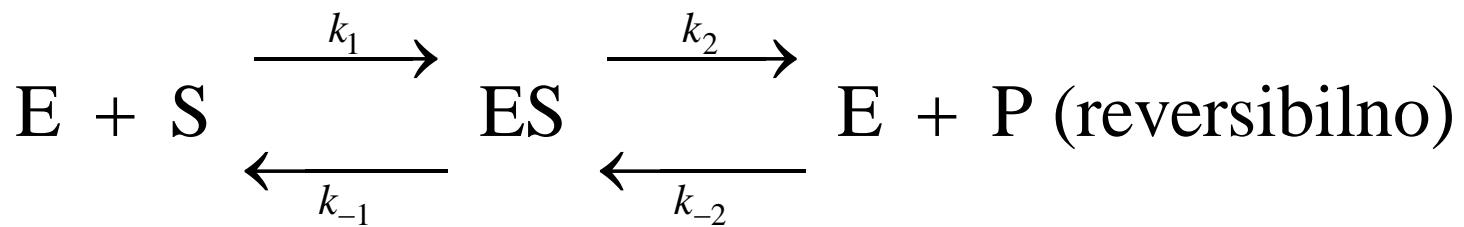
Mehanizmi na koje se može primeniti Mihaelis-Menten kinetika:

$$\text{Briggs-Haldane: } k_{cat} = k_2; \quad K_M = \frac{k_{-1} + k_2}{k_1}$$

- Mnoge reakcije se mogu redukovati na ovu osnovnu formu.
- Jednostavna kinetika ne može razdvojiti k_1 , k_2 , ...
- Složene i prividne konstante su ono što se može dobiti analizom ovih sistema k_{cat} , K_M

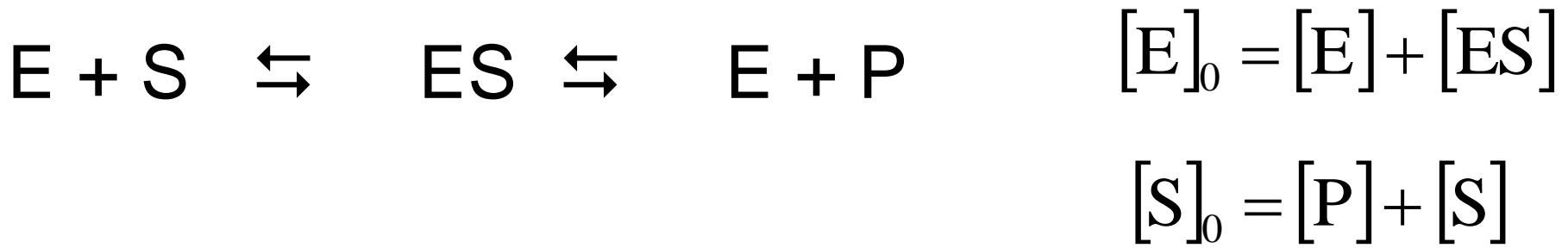
Mehanizmi na koje se može primeniti Mihaelis-Menten kinetika

$$v = \frac{k_S [E_0][S] - k_P [E_0][P]}{1 + [S]/K_{mS} + [P]/K_{mP}} \text{ (opsta jednacina)}$$

$$K_{mS} = \frac{k_{-1} + k_2}{k_1}; \quad k_S = k_2/K_{mS}; \quad K_{mP} = \frac{k_{-1} + k_2}{k_{-2}}; \quad k_p = k_{-2}/K_{mP};$$

$$\text{ako } [\text{P}] \rightarrow 0 : v_0 = \frac{k_{cat} [E_0][S]}{K_{mS} + [S]} \text{ (Mihaelis – Menton)}$$

$$\frac{d[ES]}{dt} = k_1[E][S] - (k_{-1} + k_2)[ES] + k_{-2}[E][P] = 0$$

$$-\frac{d[S]}{dt} = \frac{d[P]}{dt} = k_1[E][S] - k_{-1}[ES]$$

$$-\frac{d[S]}{dt} = \frac{d[P]}{dt} = \frac{(k_1 k_2 [S] - k_{-1} k_{-2} [P]) [E_o]}{k_1 [S] + k_{-2} [P] + k_{-1} + k_2}$$

$$-\frac{d[S]}{dt} = \frac{d[P]}{dt} = \frac{(k_1 k_2 [S] - k_{-1} k_{-2} [P])[E_o]}{k_1 [S] + k_{-2} [P] + k_{-1} + k_2}$$

$$V_{\max} = k_2 [E_o]$$

$$V_{\max P} = k_{-1} [E_o]$$

$$K_M = \frac{k_{-1} + k_2}{k_1}$$

$$K_{MP} = \frac{k_{-1} + k_2}{k_{-2}}$$

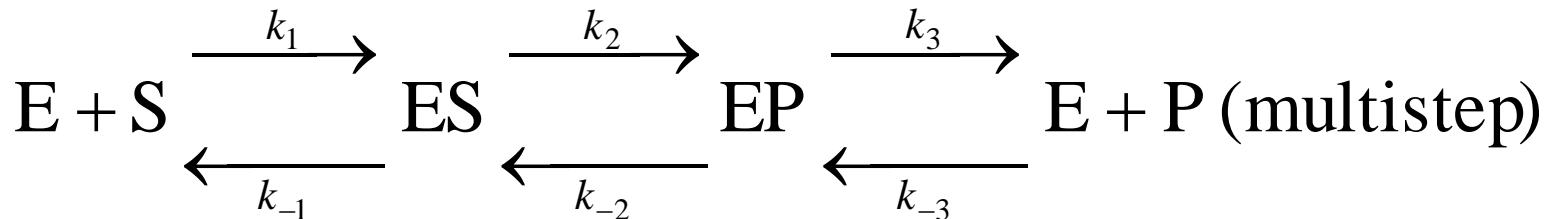
$$-\frac{d[S]}{dt} = \frac{[V_{\max} / K_M][S] - [V_{\max P} / K_{MP}][P]}{1 + [S]/K_M + [P]/K_{MP}}$$

Kada je $P=0$

$$-\frac{d[S]}{dt} = \frac{k_2 [E_o][S]}{K_M + [S]}$$

Mehanizmi na koje se može primeniti Michaelis-Menten kinetika

(ne treba izvodjenje ovo je samo ilustracija kako se složeni mehanizmi mogu svesti na formalno slične izraze)

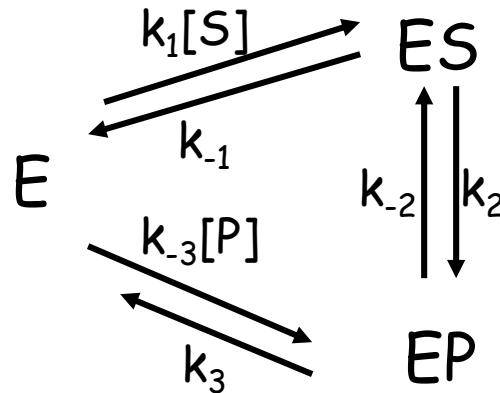

$$v = \frac{k_S [E_0][S] - k_P [E_0][P]}{1 + [S]/K_{mS} + [P]/K_{mP}} \quad (\text{ista generalna jednacina})$$

$$K_{mS} = \frac{k_{-1}k_{-2} + k_{-1}k_3 + k_2k_3}{k_{-1}(k_{-2} + k_2 + k_3)}; \quad k_S = \frac{k_1k_2k_3}{k_{-1}k_{-2} + k_{-1}k_3 + k_2k_3}; \quad K_{mP} = \dots;$$

(znatno slozenije, ali ista generalna forma

King-Altman:mehanizam

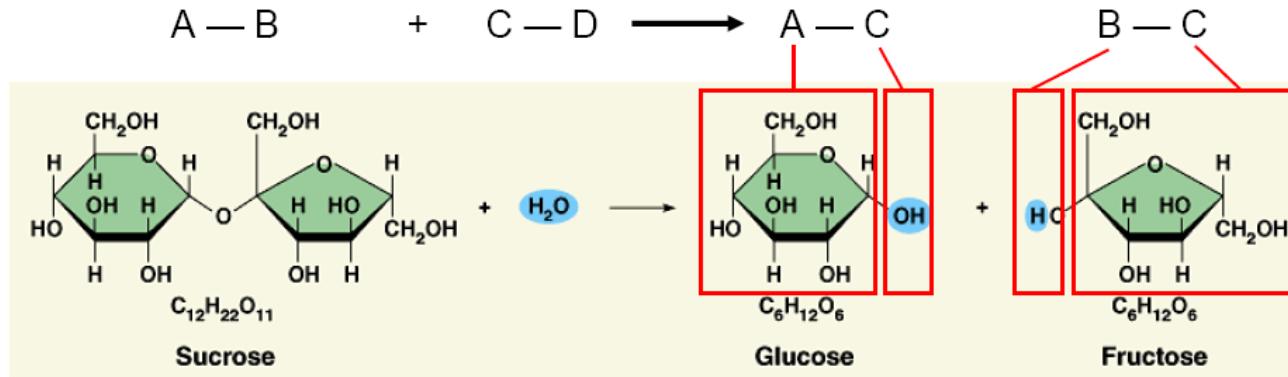
$$\frac{v_0}{[E_0]} = \frac{k_1 k_2 k_3 [S] - k_{-1} k_{-2} k_{-3} [P]}{(k_{-1} k_{-2} + k_{-1} k_3 + k_2 k_3) + k_1 (k_{-2} + k_2 + k_3) [S] + k_{-3} (k_{-1} + k_{-2} + k_2) [P]}$$

group constants: $v_0 = \frac{N_1 [S] - N_2 [P]}{c + C_S [S] + C_P [P]}$; this form was shown

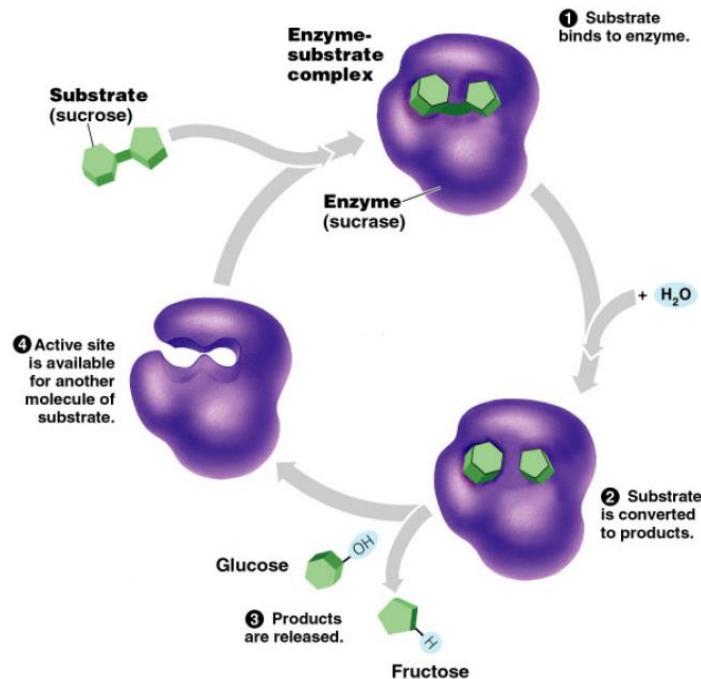
earlier as the reversible Michaelis - Menton equation (as expected!)

Cleland showed: $V_{\max} = \frac{N_1}{C_s}$; $K_M = \frac{c}{C_s}$; $K_{eq} = \frac{N_1}{N_2}$

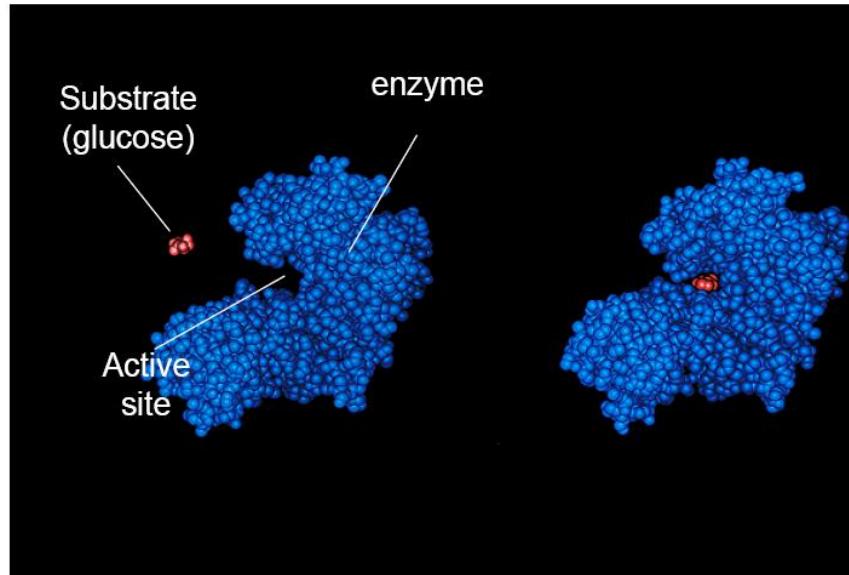
REAKCIJE KATALISANE ENZIMIMA

Copyright © Pearson Education, Inc., publishing as Benjamin Cummings.

Hidroliza saharoze

Copyright © Pearson Education, Inc., publishing as Benjamin Cummings.

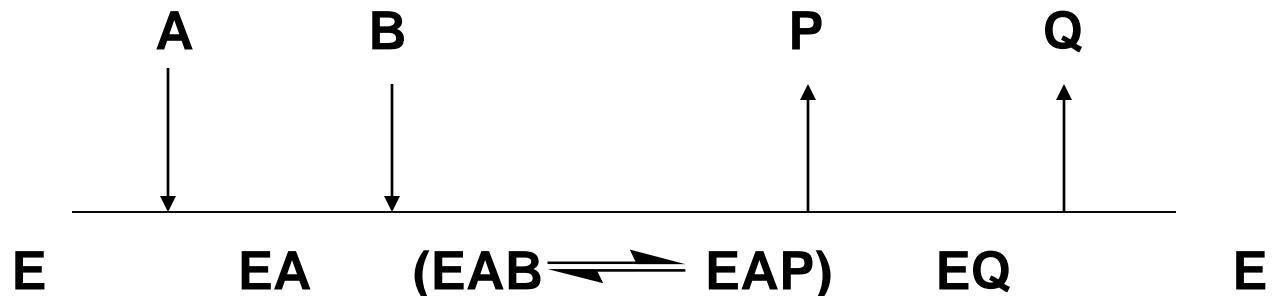
Označavanje Mechanizama ER

A: Sekvencijalne reakcije

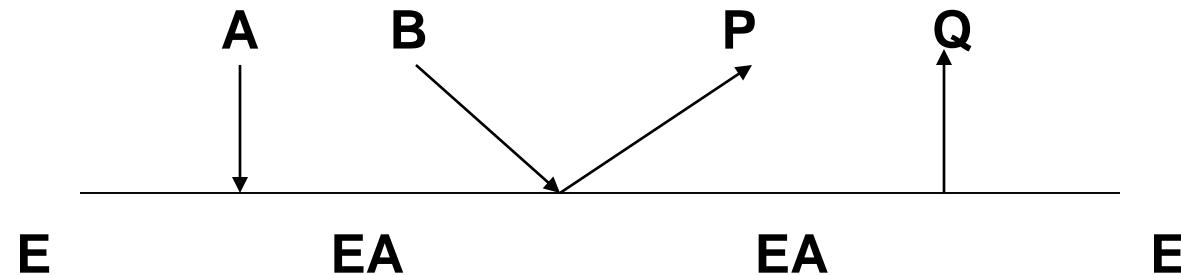
- Svi supstrati se vezuju za enzim pre nego što se dogodi reakcija

Uredjeni sekvencijalni mehanizam

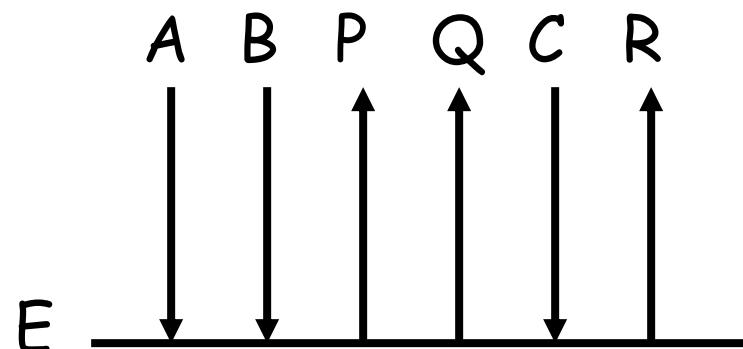
*Prvo se transformiše B ostavljajući EA koji naknadno prelazi u Q.

example: liver alcohol dehydrogenase.

Cleland Schematics

- Moguća konfuzija u šemi:
 - Da li je supstanca reaktant ili produkt?
- Cleland schema definiše
 - Po konvenciji:
 - ABC... substrates
 - PQR... products
 - E = enzyme

Strelice na dole označava
vezivanje supstrata a
strelica nagore
oslobadjanje produkta

Iustracija: Enzimi mogu biti veoma komplikovani organski molekuli u kojima voda (Wat) može znatno uticati na reakcije na aktivnom centru:

